

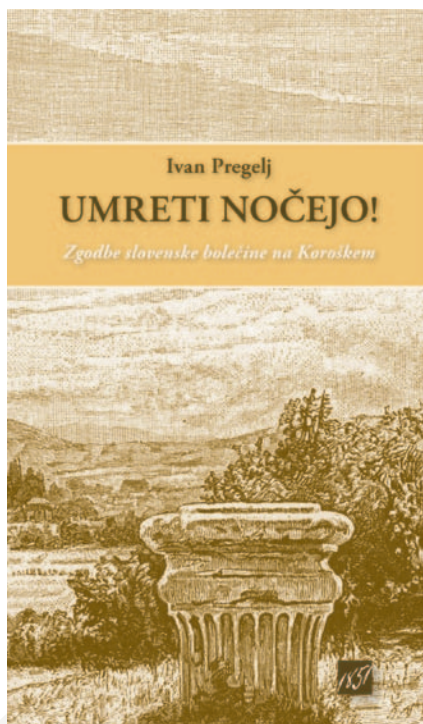

CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA

Prva slovenska založba

CELJE - LJUBLJANA

IVAN PREGELJ: UMRETI NOČEJO

Koroški mozaik – komur je dana slovenska usoda, ji ne more uiti

Povest o usodi Korošcev v prelomnih letih ob plebiscitu, napisana s prikazom usode neke družine. Dogaja se na obeh straneh današnje Koroške: prvi del se konča s koncem prve svetovne vojne, drugi pa nadaljuje z opisom koroških bojev. Skozi to obdobje spremljamo glavnega junaka Andreja Raznožnika in njegovega prijatelja Pavleta Užnika. Usodni trenutek na god svete Ane leta 1914 je razdružil mladostno prijateljstvo, vojna pa ju je spremenila, postarala in pomožatila.

V času od 1919 do 1940 so izšla številna leposlovna in publicistična dela, katerih središče je bila koroška tema. Med avtorji, ki so svoja knjižna dela objavljali pri Mohorjevi družbi, je bil tudi Ivan Pregelj, ki je z močjo nespornega stilista po mnenju slovenskega literarnega zgodovinarja **Franca Zadravca** (1925–2016) »napisal kar sugestivno povest ali »zgodbo slovenske bolečine na Koroškem«. Zgodba se dogaja na Koroškem od Šmohorja do Mežice, od sarajevskega strela do plebiscita. Izbrani prostor in pripovedni čas sta mu dala veliko možnosti tudi za osebno refleksijo. V drugem delu je nakopičil preveč dokumentarne, dnevniško politične snovi, premalo prostora pa je dal živi zgodbi ali »romanu«. /.../ Narodni odpadnik je Preglju hudodelec in zagrizen uničevalec slovenstva. Končno mora zadaviti tudi sebe. Znamenje moralizujuče vzgojne povesti je, da je narodno odpadništvo združeno z nravno propalostjo in kaznijo. Pregelj protestira tudi proti ponarejenemu plebiscitu. Ko pa išče rešitev, se izgubi v mistiki in resignaciji. V sklepnem prizoru doživi mladi duhovnik, nosilec slovenske ideje, »videnje« ustoličevalnega obreda. /.../ Pregelj na koncu povesti naroča: 'Koroška, trpi, dokler Bog hoče tako!' Politični pojem in problem je s tem popolnoma depolitiziran in zgodovinski preobrat se pričakuje na temeljih krščanske etike.«

Pregljeva povest *Umreti nočejo!* med bralce Slovenskih večernic v tretjem tisočletju prihaja kot 166. zvezek, tokrat s spremno besedo **prof. ddr. Igorja Grdine Pregljev koroški mozaik.**

Podatki o knjigi

- Naslov: Umreti nočejo!
- Podnaslov: Zgodbe slovenske bolečine na Koroškem
- Zbirka: Slovenske večernice 166
- Avtor: Ivan Pregelj
- Spremna beseda: prof. ddr. Igor Grdina
- Jezikovna uskladitev (kritični prepis): Jože Faganel
- Urednica: Alenka Veber
- Cena: 18 €
- Velikost: 123 mm x 215 mm
- Vezava: broširano z zavih
- Število strani: 196
- ISBN: 978-961-278-246-7
- Založnik: Celjska Mohorjeva družba
- Leto izdaje: 2016

Kontakt

Uredništvo

Telefon 01 244 36 70

urednistvo@celjska-mohorjeva.si

O avtorju

Ivan Pregelj, pisatelj, dramatik, pesnik in esejist, se je rodil leta 1883 v Sv. Luciji oziroma Mostu na Soči v krojaški družini. Že kot otrok je izgubil oba starša, zato sta ga vzgajala stara mati Ana Carli in župnik Jože Fabijan, ki ga je dal šolat v Gorico.

Pregelj je kot gimnazijec leta 1901 objavil prvo pesem, izid svoje prve knjige, pesniške zbirke *Romantika*, pa dočakal leta 1910. Leta 1913 je pri Mohorjevi družbi kot 67. zvezek »Slovenskih večernic« izšla njegova daljša povest *Mlada Breda*.

Literaturi je ostal zvest 33 let, ko je ob svoji petdesetletnici sklenil leposlovno pot.

V 55. letu starosti ga je zadela kap. Po upokojitvi leta 1946 je bolan živel odmaknjeno življenje v Ljubljani, kjer je 31. januarja leta 1960 umrl.

Ivan Pregelj je za Mohorjevo družbo napisal šest knjig in nekaj nad deset krajših pripovednih besedil, predvsem za *Mohorjev koledar*.

Pregljeva izbrana dela v sedmih knjigah, uredil jih je France Koblar, je Mohorjeva družba izdala v letih 1962–1970, zadnji zvezek ob deseti obletnici pisateljeve smrti. Čeprav je bil namen Pregljevih izbranih del pisatelja predstaviti tako, da bi celovito povzela njegov razvoj od prvih časov javnega nastopanja do tistega konca, ko je odložil pero, se urednik France Koblar ni odločil, da bi v izbor uvrstil tudi Pregljevo večernico *Umreti nočejo!*

Odlomki iz knjige

Lepota jesenske koroške zemlje, pod Ljubelj na Plajberk do Žingarice in na vzhod proti Bajtišam in Selam, se je razgrnila potnikom pred očmi. Bila je prav tista jesenska lepota, kakor na kranjski strani, a imeli so jo v drugačni luči in z drugačnim srcem. Kakor tihi kresovi so gorele barve: temno žolto in zamolklo rjavo hrastje, prosojno medlo luč igličevja v macesnih iz bledorumenega pri tleh v bolnozeleno pri vrhu, žarko, rdeče in zlato se prelivajočo toploto nizkih bukev, umazano mokrotnost na vlažnem jelševju, zeleno blazinje cretja, trpke kope nizko iz globeli se pnočih smrek, sanjavo sinjo, kakor slana posejano senco za nizkim grmičevjem, togo trpko, kakor iz platna urezano in razgrnjeno odsojnost pod čermi na Kozjaku.